

מאוצרות הפרשה

צוארי אחיו, יוסף בכה את חרבן שני בתי מקדש שבנחלת בנימין, ובנימין בכה על אבדן משכן שילה שבנחלת יוסף. ולכאורה תמוה, מדוע לא בכו איש על החורבן של הבית שבנחלתו שלו.

וביארנו קדמונים, שמכאן אנו לומדים שראוי יותר שכל אחד יבכה על צרותיו של האחר יותר משיבכה על צרותיו שלו.

ומסר חינוכי נוסף על שאלה זו אמר האמרי אמת, שמכאן יש ללמוד כי כל אחד צריך להקים מחדש את חורבותיו, לא לבכות, רק לבנות! אם

לבכות, זה רק על החורבן של השני. (הרב שלמה רוזנשטיין, הפרשה המחנכת)

ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע (מו, א)

להיכן הלך? אמר רב נחמן: שהלך לקוץ ארזים שנטע אברהם זקנו בבאר שבע. כתיב 'והבריא התיכון בתוך הקרשים', אמר רבי לוי: הבריא התיכון שנים ושלשים אמה היו בו, מהיכן מצאו אותו לשעה? אלא מלמד שהיו מוצנעין עמהם מימות יעקב אבינו. (ב"ר צד, ד).

יעקב אבינו עומד לרדת מצרימה. באותה שעה הוא לא חושב על עצמו ולא דואג לצרכיו. חושב הוא רק על צאצאיו ודואג להם: כיצד יסתדרו בהיותם במדבר, מהיכן ימצאו עצים לבנות מהם את המשכן.

אחת הדוגמאות המאלפות לחיים כאילו של מחשבה על הדורות הבאים, ללא דאגה לעצמו כלל – התגלתה ברבי זיידל אפשטיין ואשתו הרבנית וכה היה המעשה: באחד הימים התקלקל דוד השמש

בביתו של רבי זיידל, ומקורבו הרב דוד יעקב רוט הגיע לתקנו. בדיקה מעמיקה הבהירה לו שאי אפשר לתקנו מחדש, אלא יש לרכוש דוד שמש חדש, או, לחילופין, מחמם מים קטן. הוא עצמו צידד במחמם

מים קטן, משום שבבית מתגוררים רק הרב והרבנית ואין להם צורך בכמות מים גדולה, מה גם שחיימום הדוד אורך זמן רב. אולם רבי זיידל השיב שבדעתו לרכוש דוד שמש, ולא נימק את טעמו לכך. שוב ושוב

ניסה רבי דוד להסביר את ההגיון שבהצעתו הקודמת, אולם רבי זיידל נותר נחוש. רבי דוד נצר את תמיחתו בלב, ופנה אל הרבנית כדי לספר לה על הצעתו. להפתעתו הרבה גם הרבנית השיבה את אותה

התשובה: לרכוש דוד שמש גדול. כעת הבין רבי דוד שדבר מה עומד מאחורי החלטתם, והוא הפציר ברבי זיידל שיאמר לו מהו.

נענה ואמר לו הרב אפשטיין: 'אינך מבין? הלא הדברים פשוטים! הלא ב"ה אני והרבנית אנשים לא צעירים, אין לדעת מי מעמנו יעזוב את העולם קודם, ויתכן שיבואו נכדים לגור עם מי-מאתנו. בפרט לאחר

ששנינו נעזוב את העולם, בודאי מסתבר שתגור כאן משפחה מצאצאיו, והלא הם בודאי יודקקו בבוא היום לדוד שמש גדול!"

המושכל הראשון, הן של הרב והן של הרבנית, היה המחשבה על הזולת, על צאצאיהם העתידים לחיות בביתם...

"האם עד כדי כך צריך האדם לחשוב על אחרים?, שאל את רבי זיידל בעודו משתומם ותמה.

"והלא אלו דברי הגמרא (תענית כ"ג.) לגבי חוני המעגל, אשר ראה אדם הנוטע חרוב עבור נכדיו", השיב לו רבי זיידל בפשטות, "הוא עצמו, אמנם, לא עתיד להנות מן הפירות שיצאו אך ורק בעוד שבעים שנה, אולם דואג הוא לדורות העתידים לצאת ממנו, ובאופן כזה הוא חי את חייו". (ומתוק האור)

ויגש אליו יהודה (מד, יח)

אמר לו יהודה: בנימוסות שלנו כתיב: "אם אין לו ונמכר בגנבתו" (שמות כ"ב), וזה יש לו לשלם (ב"ר צג, ו).

הקשו המפרשים, הרי יהודה מדבר כאן עם המושל הגוי של מצרים [הוא הרי לא ידע שזוהו יוסף], ומדוע חשב יהודה, שמה שכתוב בתורה אמור לעניין אותו?

ובארו, שהנה כשמוכרים גנב לעבד, לכאורה זהו פלא פלאים, מדוע יהיה מי שירצה לשלם כסף עבור הכנסת גנב לביתו?! אלא שלא מדובר כאן על גנב מקצועי או חולני (קלפטומניה), אלא על אדם שמרוב שהיה רעב, שלח יד בממון חברו. לכן אמרה התורה: "אם אין לו ונמכר בגנבתו", אבל אם יש לו – גנבתו מראה שהוא חולה, ושום אדם בר דעת לא יקח גנב אליו הביתה.

זהו שאמר יהודה ליוסף: "הרי לבנימין יש, לא חסר לו דבר, ואם כן הוא אדם שגונב מחמת מחלת נפש, ולמה לך לקחת אותו אליך הביתה?!" אומר הרב רחמים חוויא זצ"ל מגרמא בספרו 'שירי מנחה', שענין זה נרמז בראשי תיבות של הפסוק "ויגש אליו": וזה יש לו שלם גביע אחר שכמותו ויפטר. והכונה היא שישלם כפל ויפטר מלהיות נמכר לעבד.

(לאור הנר)

ויפל על צוארי בנימן אחיו ויבר ובנימן בכה (מה, יד)

הבכי הוא רגש יהודי מובהק להתעוררות והתרגשות, בפרשתנו אנו מוצאים איזכורים שונים לבכי כאשר יוסף פוגש את אחיו, כאשר בכה על צווארו של בנימין, וכאשר פגש את אביו.

מה גורם לנו היום לבכות, והאם הדברים שעליהם בכו אבותינו בשנים עברו גורמים לנו כיום לבכי, לא דווקא. אחת מהרעות של דורינו היא קהות החושים, אנו נחשפים לטרגדיות תמידים כסידרון, קשה לגרום לנו להתעוררות או רגש מנושא רוחני או מצוקה של הזולת – כדוגמת רבי ישראל סלנטר שהיה בוכה בדרשותיו על מצוות שבין אדם לחבירו ומצוקותיהם של העניים הסובלים, האלמנות והיתומים. וכדוגמת החתם סופר זיע"א שמסופר שלאחר כל תפילה הייתה שלולית מים נקוות מתחתיו מדמעותיו.

מסופר שהגיע יהודי לבקש ברכה מהסטייפלר זיע"א להצלחת ילדיו בתורה וביראת שמים, 'הבה לי סגולה בדוקה להצלחת הילדים בתו"ש' – אמר לסטייפלער. וכונתו מסתבר הייתה לסוג הסגולות של קמיעות או תמהיל של צמחים וכד' שיבטיחו לו את הצלחת ילדיו.

יש בידי סגולה בדוקה להצלחת הילדים בתורה וביראת שמים – השיב לו הסטייפלער – 'דמעות', זו הסגולה, עד היום אני מוריד דמעות בכל תפילה על חיימקה שלי שגדל בתורה וביראת שמים, כך השיב הסטייפלער כשכונתו למרן שר התורה רבי חיים קניבסקי זצ"ל שבאותם ימים כבר היה ענק בתורה ויראה וחיבר ספרים רבים. "עד היום אני מוריד דמעות על חיימקה שלי..."

מה היא היכולת שלנו להוריד דמעות על צערו של הזולת, על כאבו של הזולת, האם אנו מרגישים את השני, מצליחים לחוש את מצוקותיו של האחר. האם לא קהו חושינו עד כדי כך שלא רק שאיננו מסוגלים להוריד דמעות על כך אלא שאנו כבר לא מרגישים כלל את כאבו של הזולת. מובא בחז"ל שלאחר שיוסף התודע אל אחיו, בכו יוסף ובנימין איש על

למה התקשה יעקב להאמין?

וַיֵּגְדוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חַי וְכִי הוּא מִשְׁלַל בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפֶּגַע לְבוֹ פִּי לֹא הֶאֱמִין לָהֶם (מ"ה, כ"ו)

לכאורה יש להבין: מדוע היה יעקב כה מופתע מכך שיוסף חי ומושל בכל ארץ מצרים, עד שהוא התקשה להאמין בכך? הלא זה מכבר כבר חלם יוסף חלומות מהם עלה בבירור כי עתיד הוא למלוך, בעוד אחיו ישתחוו לפניו ארצה, ובשעתו הלא נאמר (לעיל ל"ז, י"א): "ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר"! כלומר: יעקב האמין בשעתו לחלומותיו של יוסף והעניק להם משקל, ואם כן – מדוע כעת התקשה להאמין שהם התגשמו? את התשובה נבין על פי המעשה הבא: מנהגו של הברון רוטשילד, שהיה מפורסם לא רק במעשי הצדקה והחסד שלו, אלא גם ביראתו אשר קדמה לעושרו, ובדקדוקו הרב בכל הנוגע לשמירת התורה והמצוות ולעבודת הבורא, היה לבקש מכל אורח רם מעלה, תלמיד חכם וירא שמים, אשר התארח בביתו – כי יסייר עמו ברחבי טירתו המפוארת, יתן עיניו בהליכות ביתו, ויעיר לו על כל פגם או חסרון בהם הבחין – כאשר כמובן מדובר בפגמים או חסרונות הנוגעים להשקפת התורה והיהדות.

באחד הימים, כאשר זכה הברון לארח תחת צל קורתו את הגאון בעל ה'כתב סופר', הוא הזמין אף אותו לסיור מעין זה, ולאחר שסיים – שאל בכניעה: "אנא, רבי, לאחר שסייר בכל ביתי, אבקש לשמוע: האם הבחין במשהו שאינו תואם להשקפת התורה הקדושה?". לשמע השאלה, הרהר ה'כתב סופר' רגע או שנים, ולאחר מכן השיב בחיוך: "למען האמת, אכן כן. הבחנתי במשהו שאינו עולה בקנה אחד עם ההשקפה המקובלת בידנו!" ציין. "ומה הדבר?" מיהר הברון רוטשילד לברר בכפית קומה, ואילו ה'כתב סופר' נענה והסביר: "בתורה הקדושה נאמר: 'וישמן ישורון – ויבעט'... אדם העולה לגדולה, בדרך כלל שוכח את צור מחצבתו, ומאבד את מדרגתו הרוחנית... והנה כאן, הבחנתי בדבר פלא שאינו עולה בקנה אחד עם דברי התורה: הנה זכית לשפע של ברכה והצלחה, ביתך מלא וגדוש בכל טוב, ובכל זאת – לא זו בלבד שאינך בועט, אלא שההיפך הוא הנכון: ניכר כי כל כולך קודש לה' יתברך!"

זהו המעשה, ומכאן תשובה לשאלתנו: אמנם, יעקב כלל לא התקשה להאמין שיוסף עודנו חי ואף כי הינו מלך במצרים... אולם הוא התקשה להאמין שיוסף הצליח לשמור על צדקותו ועל קדושתו גם בהיותו מלך במצרים! משום כך, כאשר סיפרו האחים הקדושים ליעקב כי 'עוד יוסף חי, ו'חי' – היינו חי חיי אמת, בבחינת צדיקים אשר נקראים חיים – התקשה יעקב להאמין לדבריהם... ('ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

אם יכול לשתות קפה או חלב אחר קידוש קודם המוציא בליל שבת אחר התענית

שאלה: יש להסתפק אם אחר התענית של עשרה בטבת בליל שבת שיש שזקוקים לכוס קפה אם יכולים לשתות קפה עם חלב אחר המוציא קודם שיתחילו בסעודה, או שישתו הקפה אחר קידוש קודם המוציא דווקא כדי שלא ישתה חלב באותה סעודה שאוכל בה בשר? תשובה: והנה שורש השאלה היא שכתוב בב"י יו"ד סימן קע"ג בשם הזוהר שאין לאכול בשר וחלב בסעודה אחת, ומשמע שגם לשתות חלב ואחר כך בשר גם כן אסור בסעודה אחת, וכתב הב"י דאנו שזכינו לדברי הזוהר טוב ונכון להחמיר אפי' בבשר עוף שלא לאכול אחרי גבינה רכה באותה סעודה, ואם ישתה אחר המוציא הרי הוא אוכל בשר וחלב בסעודה אחת ולהכי אפשר דעדיף לשתות החלב קודם המוציא אחר קידוש משום שבזה אינו אוכלו בסעודה אחת, ומאידך אם יתיישבו לשתות קפה אחר קידוש הרי אפשר שמפסיקין בין קידוש לסעודה בשתיה שיש בה שהות קצת ולכתחלה צריך לסעוד מיד אחר קידוש.

והנה ברמ"א סימן תצ"ד כתב שהמנהג היה להביא ב' לחמים בחג השבועות ואכלו בתחלת הסעודה לחם של חלב ואח"כ עשו הדחה ואכלו לחם של בשר כנגד שתי הלחם ולא חששו למש"כ בזה שלא לאכול בסעודה אחת חלב ואח"כ בשר, אמנם בבאר היטב (יו"ד סימן פ"ט ב') וכן בפמ"ג שם במשב"ז סק"ג הביאו דעת המחמירים בזה וכן בדרכי תשובה שם ס"ק י"ט כתב להחמיר בשבועות שלא לאכול בשר אחר גבינה באותה סעודה משום הזוהר הקדוש שהובא בב"י, וכ"כ בחק יעקב סימן תצ"ד דשומר נפשו ירחק מהם, אמנם בחכמת אדם לא הביא דעת המחמירים בזה, וא"כ בנדון דידן למש"כ ברמ"א ולהחכמת אדם ישתה הקפה אחר המוציא ולא יפסיק בשתיית הקפה בין קידוש לסעודה, אבל מי שחושש למש"כ בזה לא ישתה הקפה מיד אחר קידוש ולא ישתה הרבה בזה כדי שלא להפסיק בין קידוש לסעודה.

אמנם שמעתי מידידי הגאון ר' מנדל לובין שליט"א שמסתברא שכיון שאין קידוש אלא במקום סעודה הרי גם אחר קידוש קודם המוציא הרי זה כסעודה אחת שהרי זיל בתר טעמא שכל שהוא סעודה אחת התמירו בו וכיון שהקידוש מישך שייכא לסעודה הרי זה אסור להזוהר וא"כ לא ירויח מידי במה שישתה קודם המוציא ולכך נראה דמי שאינו יכול בלא קפה עדיף טפי שישתהו אחר המוציא כדי שלא להפסיק בין קידוש לסעודה. ואפשר שלענין שלא להפסיק בין הקידוש לסעודה אין חיסרון בזה ששותה בין הקידוש לאכילה שהרי כשותה כדי שיוכל לאכול והשתיה מהני לאכילה הרי אינו מברך בורא נפשות אחר הקפה, והיינו טעמא דשתיה זו מן הסעודה עצמה, וא"כ שמא אינו חסר בקידוש במקום סעודה במה שישתהו קודם המוציא שהרי הוא מתחיל בסעודה על ידי שתיית הקפה וא"כ יכול לשתות הקפה גם קודם המוציא, אבל מ"מ משום האיסור שכתב הזוהר אינו מרויח מידי בזה ששותהו קודם המוציא וכמושנ"ת שהרי כיון דחזינן שהוא מן הסעודה שברכת המזון פוטר וכל שהוא מן הסעודה אסור להזוהר לאכלו בתוך סעודה אחת, ולכן מי שזקוק לקפה אין לו אלא לסמוך על הרמ"א

שהתיר לאכול בשר וחלב בסעודה אחת בקנוח והדחה ויכול לשתותו בין אחר המוציא בין קודם המוציא. (הגר"נ קופשיץ שליט"א, מעדני כהן) אולם הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א (תשובות והנהגות ח"ז סי' ק"ג) חולק וס"ל שרק כשאוכל בשר בלא פת, אז בלי הפסק ברכה אחרונה על החלב הוי סעודה אחת ואסור לשי' הזוה"ק, אבל כאן שנוטל ידיו לפת ואח"כ אוכל בשר, שהבשר הוא בתוך סעודת הפת והחלב אינו בתוך סעודת הפת, ודאי דאי"ז חשיב שאוכל בסעודה אחת ומותר גם לזוה"ק. ופשוט דלא אמרינן דכיון שהכוס קידוש הוא דברים הבאים מחמת הסעודה והרי"ז חלק מהסעודה (כדחזינן מהא דאין מברכים לאחריו רק נפטר בבהמ"ז), לכן גם מה ששותה או אוכל אחר הקידוש הוא חלק מהסעודה, דזה אינו, אלא מפלגינן דהכוס קידוש עצמו שהוא בא מחמת הסעודה ה"ה חלק מהסעודה, אבל שאר דברים שאוכל או שותה בינו לנט"י אי"ז כלל חלק מהסעודה.

חידה שבועית

אינה נני סודי פירות פנה עולה, מלמד את אחת נני?

תשובה לחידה: על המלים: "ויעמס איש על חמור" אומר רש"י: בעלי זרוע היו ולא הוצרכו לסייע זה את זה לטעון. תשובה לחידה השבועית: אקנומיקה.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות רובינשטיין – שוורץ להולדת הבן הנכד משפחות קנר - קפלן – הרב בקשט להולדת הבן הנכד הנין משפחת דניאל וסרמן להולדת הבן משפחת מרדכי אדלר לנשואי הבת משפחת הרמבם להולדת הבת משפחות יאיר בוסו להולדת הבן הנכד הנין **גני הדר-עמישב:** משפחות וקסלר להכנסת הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות גודינגר להולדת הבן הנכד משפחות רביד – הרב פלדמן לנשואי הבן הנכד משפחת ריזה לנשואי הבן משפחות דולינסקי - הנפלינג להולדת הבן הנכד משפחת דברוביצר לאירוסים הבת

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

